

Friluftsliv i strandsonen

Innholdsfortegnelse

Friluftsliv i strandsonen

Publisert 15.04.2019 av Miljødirektoratet

De fleste av oss bor og arbeider ved kysten, men mange steder er strandsonen lite tilgjengelig for allmennheten.

Noen eiere av attraktiv utmark i strandsonen setter opp ulovlige stengsler, som for eksempel gjerder eller forbudsskilt. Slike brudd på bestemmelsene om allemannsretten i friluftslvsloven, hindrer folk i å få tilgang til fine friluftslvsområder. Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

I strandsonen fins spesielle plantesamfunn som blir ødelagt ved for eksempel utbygging eller oppdyrking. Tusengylden er en karplante som er knyttet til våre strandenger. Arten er sterkt trua. Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

Langs store deler av kysten reduseres de tilgjengelige områdene i strandsonen på grunn av utbygging. Det fører til at det blir mindre rom til friluftslivsaktiviteter, som for eksempel bading, soling og turgåing. Foto: Kristine Orset Stene

Hvis utbygging i strandsonen skjer i områder som også er attraktive for friluftsliv, så blir det bare igjen områder som er vanskelig å ferdes i. Flere steder er byggeaktiviteten i strandsonen fremdeles for høy. Det er vedtatt statlige planretningslinjer for differensiert strandsonopolitikk, der byggeforbudet i 100-metersbeltet håndheves strengest i områder med størst press. Foto: Ine Cecilie Mork Olsen

TILSTAND

Minst tilgjengelig strandsoner langs Oslofjorden

Det er stor forskjell på hvor stor andel av strandsonen som er tilgjengelig rundt om i landet. Kommunene innerst i Oslofjorden er utsatt for stort press, og der er bare omlag 30 prosent av arealet tilgjengelig for allmennheten.

KONSEKVENSER

Mindre tilgang til strandsonen

Når store deler av strandsonen er bygget ut, blir det mindre rom for friluftslivsaktiviteter, som for eksempel bading, soling og turgåing.

Enkelte områder er også utilgjengelige av andre årsaker, for eksempel fordi terrenget er for bratt eller fordi det er oppdyrket eller påvirket av vei- og jernbaneutbygging.

Natur og miljø bygges ned

I kyst- og fjæresonen finnes det 407 truede arter, ifølge Artsdatabanken. De fleste er insekter eller småkryp som er særlig sårbare for endringer i arealbruken. Slike endringer omfatter alle typer utbygging, utfylling og omdisponering av arealer, og kan påvirke dyr og planter på en negativ måte.

Naturen i strandsonen kan i tillegg påvirkes negativt av forurensning, høsting og fremmede arter.

DRIVKREFTER

Økt aktivitet og arealbehov

De fleste byer og tettsteder ligger langs kysten, der sjø møter land. Den økte konkurransen om disse arealene de siste 50-60 årene har gitt økt press på strandsonen. Befolkningsvekst og velstandsøkning har bidratt til både flere og større boliger og mer veibygging.

Moderne hytter og hytteliv krever også mer plass enn tidligere.

I tillegg har økt aktivitet innen reiseliv og annen næringsvirksomhet ført til større behov for arealer til for eksempel næringsbygg, transport og havneanlegg.

Friluftslivsopplevelser er viktige for mange menneskers livskvalitet. I mange områder er det nødvendig å sikre friluftslivsområder og tilrettelegge kyststier for å gi folk tilgang til sjøen. Da kan det blant annet bli muligheter for bading, fisking og andre friluftslivsaktiviteter.

Mange liker også friluftslivsaktiviteter som kiting, surfing og padling som også har behov for arealer.

PÅVIRKNING

Redusert byggeaktivitet på landsbasis

I perioden mellom 2000 og 2016 ble 1,7 prosent av det gjenværende tilgjengelige strandsonerearealet utbygd og dermed gjort utilgjengelig for allmennheten. På landsbasis er det strandsonen i Oslo, Akershus og Buskerud som er minst tilgjengelig med om lag 30 prosent.

I pressområdene langs Oslofjorden ser vi også størst økning i andelen påvirket strandsonereareal.

Omtrent 30 prosent av arealet i 100-metersbeltet langs kysten var påvirket av menneskelige inngrep i 2016. De resterende 70 prosent er ut fra utforming, beliggenhet og bratthet mer eller mindre egnet for opphold og ferdsel.

Byggeaktiviteten i strandsonen har gradvis avtatt siden 2009, men tallene varierer mye mellom fylkene. De fleste nye bygninger innenfor 100-metersbeltet bygges i områder med spredt bebyggelse og i tidligere ubebygde terreng.

Fritidsboliger er den vanligste bygningstypen i strandsonen utenfor tettsteder.

TILTAK

God planlegging er viktig

God arealplanlegging kan hindre uønsket bygging i strandsonen. Det krever kunnskap om hvilke verdier som finnes her, og vilje til å følge opp planene.

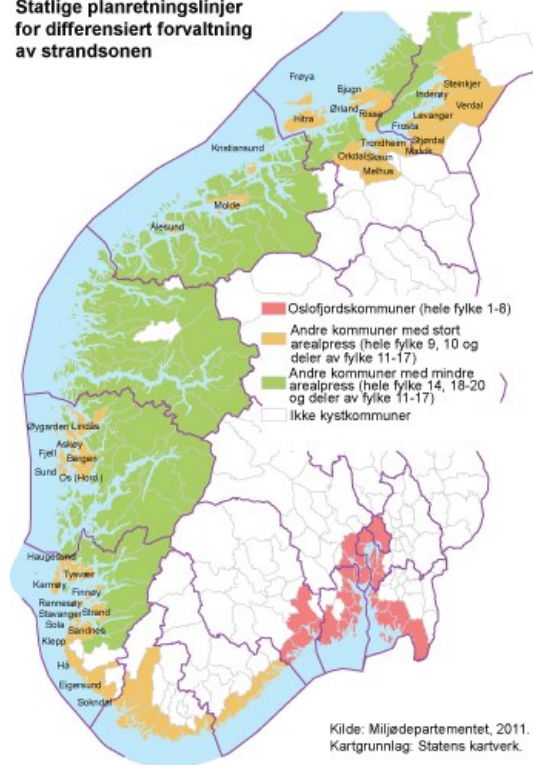
Et generelt byggeforbud i 100-metersbeltet langs kysten ble første gang innført i 1965. I plan- og bygningsloven, som kom i 2009, har regelverket blitt enda strengere enn tidligere. Hvis det skal bygges i strandsonen, må det skje etter en vedtatt plan eller unntaksvis etter dispensasjon fra kommunen (se plan- og bygningsloven).

I en arealplan kan kommunen velge formål, bestemmelser og retningslinjer som sikrer allmenn bruk og ferdsel til og langs stranda. Der kommunen velger å gi dispensasjon fra byggeforbudet, er det viktig å vedta vilkår som tar vare på strandsonerinteressene til allmenheten.

I 2011 kom det Statlige planretningslinjer for forvaltning av strandsonen. Formålet med retningslinjene er å tydeliggjøre nasjonal arealpolitikk i 100-metersbeltet, og de beskriver hvordan kommunene skal ta hensyn til strandsonen i behandlingen av plan- og dispensasjonssaker.

Retningslinjene beskriver en geografisk differensiert forvaltning med utgangspunkt i varierende press på strandsonen.

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen

Strandsone

ä

- Delen av landet som grenser mot sjøen.
- Bredden på strandsonen kan variere fra kommune til kommune og omfatter de land- og sjøområder som står i innbyrdes direkte samspill økologisk og/eller bruksmessig.
- Det er et mål at strandsonen skal bevares som et natur- og friluftsområde tilgjengelig for alle.
- Strandsonen som nasjonal interesse er tydeliggjort ved det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen.